

Foto: Ingve Ueland

KOMMUNALE MÅL FOR HJORTEVILTFORVALTNINGEN

For Sokndal kommune 2025 - 2030

Anders Øfstaas

Rådgiver skog- og viltforvaltning

Innhold

Kommunale mål for hjorteviltforvaltningen i Sokndal kommune	2
Roller og ansvar	2
Definisjoner	3
Veiledning: hvordan planen skal benyttes	4
Overordnede kommunale mål for hjorteviltforvaltningen.....	4
Forvaltning av elg	5
Status.....	5
Overordna mål.....	5
Konkrete mål for elgforvaltningen	6
Vald utenfor bestandsplanområde.....	6
Registreringsrutiner.....	7
Kontrollrutiner.....	7
Forvaltningen av hjort	8
Status.....	8
Overordna mål.....	8
Konkrete mål for hjorteforvaltningen	9
Vald utenfor bestandsplanområde.....	10
Kontrollrutiner.....	10
Forvaltning av rådyr	11
Status.....	11
Overordna mål.....	11
Konkrete mål for rådyrforvaltningen.....	12
Planstyrt forvaltning av rådyr	12
Ettersøk og kommunale fallviltgruppe	13
Mål for ettersøksarbeidet i kommunen	13
Vedlegg.....	14
Krav til bestandsplanområdet og planen.	14
Vesentlige avvik.....	15
Felling av skadegjørende hjortevilt	17
Kassering av dyr.....	17
Kunstig lys på ettersøk	18
Viktige datoer og frister.....	18

Kommunale mål for hjorteviltforvaltningen i Sokndal kommune

Etter § 3 i forskriften om forvaltning av hjortevilt skal kommunen vedta mål for utviklingen av hjorteviltbestandene der hvor det er åpent for jakt på disse. Målene skal blant annet ta hensyn til opplysninger om beitegrunnlag, bestandsutvikling, skader på naturmangfold, jord- og skogbruk og omfanget av viltulykker på veg og bane. Overordnet dette skal forvaltningen og de mål som settes for hjorteviltet, skal skje innenfor de rammer som gitt av naturmangfoldloven §§ 5, 6, 8, 9, 14 og 15. Her under at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og i levedyktige bestander innenfor dens naturlige utbredelsesområde, at det vises generell aktsomhet for artene og deres leveområder, at forvaltningen skal være basert på vitenskapelig kunnskap om artene og før-var prinsippet skal ligge til grunn ved usikkerhet eller mangel på kunnskap.

De kommunale målene bør være i tråd med den nasjonale strategien for hjorteviltforvaltning.

Roller og ansvar

Jaktleder: Lede og organisere jakta innenfor jaktfeltet. Skal kunne ta avgjørelser ved uenigheter, sørge for at lover og regler blir fulgt og være ansvarlig for at registrering av sett elg eller sett hjort-data. Jaktleder kan overlate til en annen i jaktlaget å fylle ut skjema/føre i app.

Valdansvarlig: Valdansvarlig kan se informasjon om alle felte dyr i eget vald. Valdansvarlig skal kontrollere og godkjenne de felte dyrene, og kan gjøre nødvendige endringer. Valdansvarlig representant opptrer på vegne av valdet overfor kommunen

Grunneier: Enerett til jakt på sine arealer. Samarbeider om hjorteviltforvaltningen gjennom vald og bestandsplanområder, samt organiserer jakten gjennom jaktfelt. Utarbeider bestandsplaner som er i tråd med kommunale målsettinger.

Kommunen: Etablerer overordnede mål for utviklingen av hjorteviltbestandene. Ivaretar andre interesser (jordbruk, skogbruk, påkjørsler, naturmangfold, offentlige interesser etc.). Fastsetter minsteareal, godkjenner vald og bestandsplanområder, tildeler fellingskvote og behandler skadefellingssøknader.

Definisjoner

Jaktrettshaver: Retten til å jakte på egen eiendom tilhører grunneier hvis ikke annet er bestemt, jf. viltloven § 27.

Minsteareal: Begrepet har to rettsvirkninger:

1. Størrelsen på det tellende arealet som normalt skal ligge til grunn for hver fellingstillatelse som jaktrettshaverne har krav på.
2. Arealstørrelsen på det minste sammenhengende området som offentlig myndighet kan godkjenne som et vald.

Minsteareal fastsettes av kommunen gjennom lokal forskrift for elg, hjort og rådyr

Tellende areal: Tellende areal er det arealet som legges til grunn ved tildeling av fellingstillatelser. For rådyr, elg og hjort skal hovedsakelig arealer av produktiv og uproduktiv skog og arealer av myr under skoggrensa regnes med.

Vald: Det geografiske området som er offentlig godkjent for jakt på en eller flere hjorteviltarter, og som får tildelt fellingstillatelse fra kommunen. Vald er den enheten som rapporterer fellingsresultater til det offentlige.

Jaktfelt: Rapporteringsenheten i valdet for hjort og elg. Ett vald må bestå av ett eller flere jaktfelt. Dersom et vald deles opp av jaktrettshaverne, for eksempel slik at flere jaktlag får tildelt hvert sitt jaktområde, kalles disse jaktfelt. Jaktfeltet er den geografiske enheten som rapportering av sett elg/sett hjort gjelder for.

Bestandsplanområde: to eller flere vald som samarbeider om å utarbeide en bestandsplan for arten.

Bestandsplan: En flerårig, maksimalt femårig, plan som beskriver den årlige avskytingen av en hjorteviltart fordelt på kjønn og alder. Ett vald kan ha egen bestandsplan, uten å være i ett bestandsplanområde. For elg og hjort kan vald eller bestandsplanområder med et areal på minimum 20 ganger minstearealet, søke kommunen om godkjenning av en bestandsplan.

Veiledning: hvordan planen skal benyttes

Det er viktig at planen ikke blir ett statisk dokument, som ikke benyttes aktivt som ett verktøy i forvaltningen. De mål som er beskrevet i planen er hentet fra hjorteviltregisteret og en kan dermed benytte statistikken fra den årlige rapporteringen for å kontrollere at målene oppnås eller er på vei til å oppnås. Dette setter da rammene for hvordan fordelingen av kategorier av løyer vil bli. Eksempel, hvis andelen hind per bukk er økende, mens målet sier at det skal synke må andelen hind og kalv i tildeling økes.

For å sikre at dokumentet aktivt er i bruk, skal det administrativt gjøres en årlig evaluering på bakgrunn av statistikken fra hjorteviltregisteret, når bestandsplanene i kommunen evalueres. Det skal også årlig skrives en statusrapport som leveres ut til valdansvarlige og jaktledere. Her skal det legges frem en oversikt over årets fellinger, statistikk over bestandsutvikling og hvordan kommunen er i rute for å oppnå de kommunale målene.

Overordnede kommunale mål for hjorteviltforvaltningen

- Sokndal kommune skal ha en forvaltning av hjortevilt som er basert på vitenskap, statistikk og biologi.
- Sokndal kommune skal ivareta bestanden og leveområdenes beitegrunnlag og arts mangfold.
- Sokndal kommune skal jobbe for at hjorteviltet skal forvaltes innenfor det naturlige leveområde. Selv om dette går utenfor kommunens grenser.
- Sokndal kommune skal jobbe for at forvaltningen skal være dynamisk i sin utforming, slik at den kan tilpasses lokale forhold basert på viltets leveområde, biologi og bestandsstørrelse. Dette betyr at det jobbes mot at flere vald går sammen for å danne bestandsplanområder.
- Forvaltningen skal sikre bestandsstørrelser som fører til at hjorteviltet ikke forårsaker uakseptable skader og ulemper på andre samfunnsinteresser.
- Den kommunale hjorteviltforvaltningen skal være tydelig og forutsigbar på roller og ansvar.

- Sokndal kommune skal tilrettelegge for at hjorteviltforvaltningen kommer innbyggere og samfunnet mest mulig til gode gjennom å sikre fremtidig mulighet for jakt og naturopplevelser.
- Jakt i Sokndal kommune skal forgå innenfor rammene av gjeldende lovverk og utøvelsen skal gjennomføres i henhold til viltlovens §19 (human jakt). Jakt og fangst skal utøves på en slik måte at viltet ikke utsettes for unødige lidelser og slik at det ikke oppstår fare for mennesker, husdyr og ikke forårsaker skade på eiendom.
- Sokndal kommune skal jobbe for at all innmelding av statistikk skjer digitalt og at det føres korrekt for å øke kunnskapen om hjorteviltets kondisjon, utbredelse, populasjonsstørrelse og jaktutøvelsen.

Forvaltning av elg

Status

Elgstammen i Sokndal har aldri vært stor, da kommunen ligger i randsonen til elgens utbredelse langs sørvestkysten. Men de siste årene har den generelle kondisjonen på enkeltdyr og populasjonen sunket. Det meldes om flere kuer uten kalv over flere år, kuer med små kalver sent på høsten og få okser med noen særlig størrelse i kropp eller gevir. De områdene i Sokndal hvor det er elg er de nordre delene som grenser mot Lund og Eigersund.

Beitegrunnet er ikke kartlagt for kommunen, med unntak av landsskogtakseringen sine tall.

I nabofylket er det gjort funn av en større mengde døde elgkalver, det er grunn til å tro at det samme kan skje i Rogaland.

Overordna mål

- Sokndal kommune har som mål å ha en produktiv stamme av robuste og sunne dyr som bidrar til å produsere ett høstningsverdig overskudd til avkastning for grunneier, jaktinteresser og som matressurs
- Sokndal kommune skal ha en elgstamme som være i minst mulig konflikt med jordbruk, skogbruk og trafikk
- Sokndal kommune skal ha en elgstamme med en tilnærmet naturlig kjønnsbalanse og aldersfordeling.
- Sokndal kommune har som mål å samarbeide med nabokommuner om en mer helhetlig elgforvaltning

Konkrete mål for elgforvaltningen

	Dagens status	Kortsiktige mål	Virkemiddel
Datagrunnlag	Lite data fra få dyr som sees og skytes	Bedre og mer nøyaktig innrapporteringen.	Benytte seg av digital innmelding, fokus på at det meldes inn vekt og kjeve leveres inn til aldersbedømming. Skape en kultur for å føre sett&skutt får både hjort og elg, når en har tildeling på begge arter.
kalv per ku	0,48*	0,6	Øke avskyting av kalv Bedre kunnskap om beitegrunnlaget
Ku/okse	1,58*	1,4 – 1,6	Lik avskyting kjønn på få eldre dyr. Høy andel kalv i uttaket
Hindre reduksjon av stammen	Stammen er i generell negativ utvikling	Stabilisere stammen	Økt minsteareal, jobbe mot elgregion, støtte opp under eksisterende prosjekter.
Beitegrunnlaget	Usikkert, noe dårlig	Få til en felles beitetaksering	Bestille beitetaksering for flere kommuner.
Trafikkdrept	Noen enkelte hendelser	Beholde eller redusere	Stabilisere stammen, bidra til bedre merking langs vei
Selvdøde	Flere enkelthendelser enn normalt	Få bedre oversikt, redusere	Bidra i prosjektene Trampe og HOP

*(Tall: gjennomsnittet fra de tre siste år, hentet fra hjorteviltregisteret)

Vald utenfor bestandsplanområde

Vald som ikke er store nok til flerårig tildeling (areal under 20 ganger minstearealet) får tildelt kvote etter § 18 i Forskrift om forvaltning av hjortevilt, det vil si kalv, hanndyr 1,5 år og eldre samt hodyr 1,5 år og eldre.

Ved årlig tildelt kvote etter §18 tildeles dyr, hovedsakelig, med følgende fordeling:

- Kalv: opptil 80 %
- Hanndyr 1,5 år og eldre: maksimum 10 %
- Hodyr 1,5 år og eldre: mellom 10-20 %

For små vald oppfylles prosentfordelingen på tildelingen over flere år samlet. Prosentene kan varieres per år etter som statusen for bestanden endres.

Registreringsrutiner

Registrering	Ansvar	Frist innsending til kommunen
Sett elg	Jaktfelt/vald	10.januar
Slaktevekt på alle felte dyr	Jaktfelt/vald	10.januar
Kjeveinnsamling (frivillig)	Jaktfelt/vald	10.januar
Innsending kjever	Kommune	20.Februar

Kontrollrutiner

Sokndal kommune kan gjennomføre kontroll av felt elg. Det kan foretas en tilfeldig utvelgelse av et antall jaktfelt hvert år. Tilfeldig utvelgelse gjøres på nytt hvert år, slik at jaktfelt kan trekkes ut flere år på rad.

Sokndal kommune kan gjennomføre kontroll av avtale om ettersøkshund og kontrollere at jeger og jaktlag har godkjent ettersøkshund.

Forvaltningen av hjort

Status

Hjortestammen i Dalane har vært økende de siste ti årene, med en eksplosiv økning de siste fem. Minstearealet i alle de fire kommunene i Dalane er blitt redusert kraftig de siste årene for å kunne holde tritt med den økende stammen. Det har vært mest fokus på antallet felte dyr, i stede for hvilken kategori dyr som er felt. Dermed har hjortestammen fortsatt å øke. Gjennomsnittsalderen er trolig blitt lav på hanndyrsiden av bestanden og en har ikke hatt kontroll på veksten. Fellingsprosenten av tildelte løver har ligget mellom 60-90% de siste fem årene, noe som kan ha bidratt til at stammen har kunne øke. Innenfor disse prosentene er det nesten alltid felt 100% av tildelte bukkeløyer, mens det alltid har vært igjen kalv og hind på kvoten når jaktseasonen er over. Noe som også bidrar til økt vekst av stammen. Hjorten er ujevnt fordelt i de ulike kommunene, både i mengde, men også i tid og rom. I Sokndal kommune er stammen betydelig lavere. Dermed tildeles og felles det færre enn i Lund og Bjerkreim. I Lund og Sokndal kommune har en sett at hjortestammen øker utover høsten, etter som dyr trekker ned fra Sirdal og mot kysten.

Overordna mål

- Sokndal Kommune har som mål å ha en produktiv stamme av robuste og sunne dyr som produserer ett høstningsverdig overskudd til avkastning for grunneier, jaktinteresser og som matressurs
- Sokndal kommune skal ha en hjortestamme som være i minst mulig konflikt med jordbruk, skogbruk og trafikk
- Sokndal kommune skal ha en hjortestamme med en tilnærmet naturlig kjønnsbalanse og aldersfordeling.
- Sokndal kommune har som mål å samarbeide med nabokommuner om en mer helhetlig hjorteforvaltning

Konkrete mål for hjorteforvaltningen

	Dagens status (snitt siste tre år)	Kortsiktig mål	Virkemiddel
Kunnskap om områdebruk	God oversikt over hvor de befinner seg under vinter/vår halvåret gjennom beiting på innmark. Mindre oversikt over brunstområder og brunstvandring. Mindre kunnskap om hvilken kommune som har samme stammen	Øke kunnskapen om 1. vandring mellom sommer og vinterbeite 2. Detaljert områdebruk under vår/sommerhalvåret	Jobbe for å starte ett merkeprosjekt Kartlegge områder med store beiteskader Kartlegge brunstområder/brøleområder
Kalv per hind	Samlet: 0,6 Bjerkreim 0,7 Lund 0,54 Sokndal: 0,58	Ha ett samlet gjennomsnitt på 0,6. Men øke gjennomsnittet i Lund og Sokndal kommune	
Slaktevekt kalv	Snittvekt 25 kg	Øke 28-30 kg	Øke andelen eldre bukker Øke kunnskap om beitegrunnlaget Høyt uttak av kalv
Slaktevekt ungdyr		Bedre datagrunnlaget	Fokus på rapportering av veid vekt. Bekrefte at hind er 1,5 år gjennom kunnskaps økning.
Hind per bukk	Samlet: 1,6 Bjerkreim 1,45 Sokndal 1,89 Lund 1,64	1,2 til 1,3	Økt avskytning av kalv Generelt lavt uttak av bukker Bruke % andel hind for å lokalt tilpasse bestanden per kommune.
Eldre bukker	Ukjent aldersfordeling	Øke andelen eldre (6 år og eldre) bukker i bestanden	Innsamling av kjeve og tenner for analyse, lav avskytning på hanndyr
Aldersfordeling	Ukjent	Øke kunnskapen rundt aldersfordeling	Innsamling av kjeve og tenner for analyse
Bestandsstørrelse	Sett per jegerdag Samlet: 1,7 Sokndal: 1,5 Lund: 1,6 Bjerkreim: 2,19	Få kontroll over veksten og ikke øke bestanden fra dagens tetthet. Kortsiktig mål: Samlet sett per jegerdag 1,6	Øke bestanden i Sokndal, redusere i Bjerkreim og Lund. Høy avskytning av kalv Fleksibel med tildeling av hodyr Lav andel bukk
Konflikt med landbruket		Holde på ett akseptabelt nivå, jobber for å konkretisere dagens tap til økonomiske tall.	Jakte hjorten der den er Prosjekt med viltåker Holde hjortebestanden innenfor rammer som gir akseptable skader Stimulere til innkjøp av flyttbare gjerder Bidra til opprettelse av bestandsplanområder
Trafikkdrepte hjort		Beholde dagens nivå eller mindre	Jakte på hjorten der den er. Sikringstiltak gjennom dialog med veieier Informasjon

- Jakt er det viktigste virkemiddelet for å styre hjortestammen
- Grunneiers jaktrett og forvaltningsrett benyttes for å oppfylle de kommunale målene for hjorteviltforvaltningen
- Valdenes lokalkunnskap og erfaring benyttes for å sikre lokalt engasjement og lokal tilpasning i den kommunale forvaltningen
- For å øke sikre en sterk og sunn hjortestamme, bør stammen være jevnt kjønnsfordelt og bukkene ha en gjennomsnittsalder på 6 år

Vald utenfor bestandsplanområde

Vald som ikke er store nok til flerårig tildeling (areal under 20 ganger minstearealet) får tildelt kvote etter § 18 i Forskrift om forvaltning av hjortevilt, det vil si kalv, spissbukk og hind og eldre bukk.

Ved årlig tildelt kvote etter §18 tildeles dyr med følgende fordeling:

Kalv: minimum 50 %

Spissbukk: maksimum 10 %

Eldre bukk: maksimum 10 %

Hind 1,5 år og eldre: kan tildeles opp til 40 %

Fordelingen vil tilpasses den enkelte kommune og hvordan populasjonen er i forhold til de satte mål.

For små vald oppfylles prosentfordelingen på tildelingen over flere år samlet. Prosentene kan varieres per år etter som statusen for bestanden endres.

Registreringsrutiner

Registrering	Ansvar	Frist innsending til kommunen
Sett og skutt hjort	Jaktfelt/vald	10.januar
Slaktevekt på alle felte dyr	Jaktfelt/vald	10.januar
Kjeveinnsamling (frivillig)	Jaktfelt/vald	10.januar
Innsending kjeve	Kommune	20.Februar

Kontrollrutiner

Sokndal kommune kan gjennomføre kontroll av felt hjort. Det foretas en tilfeldig utvelgelse av et antall jaktfelt hvert år. Tilfeldig utvelgelse gjøres på nytt hvert år, slik at jaktfelt kan trekkes ut flere år på rad.

Uansett tildeling kan den enkelte grunneiere, jaktfelt, vald og bestandsplanområder ha egne regler som begrenser uttak i tid, rom og type dyr.

Innenfor ett vald kan løyver flyttes mellom jaktfelt

I ett bestandsplanområde kan løyver flyttes mellom vald ved skriftlig avtalen hvor kopi sendes til kommunen og valdansvarlig.

Forvaltning av rådyr

Status

Rådyrstammen har hatt en jevn negativ utvikling siden 2009-2011 i alle tre kommunene. Årsaken bak er usikker, men da det var en tøff vinter i 2011 og igjen i 2014, samt to tørkesommer i nyere tid, kan dette ha hatt en sterk påvirkning. Rådyret er også det hjorteviltet som blir påkjørt mest i alle tre kommunene og som beviselig har høyest dødelighet av kalver gjennom at killingene blir tatt under slåtten og til rev. Minstearealet for tildeling er likt over alle tre kommunene på 500 daa og har vært der over flere år. Det felles hovedsakelig hanndyr og da eldre bukk. Ca. 50 % av alle dyr felt er bukk over 1 år og 20 % av alle dyr felt er hannkillinger. Dette tilsier at det i realiteten felles 70 % hanndyr. Av de killinger som går med i slåtten, er det naturlig å anta at kjønnsfordelingen er 50/50. Det ble i 2023 tildelt 287 løyver og felt 41 dyr i Bjerkreim, 215 løyver tildelt i Lund hvor 38 ble felt og i Sokndal ble det tildelt 111 løyver hvor 50 ble felt. I alle tre kommunene er det mange små vald med direktetildeling, mens noen få store har fri avskytning.

Overordna mål

- Sokndal kommune har som mål å ha en produktiv stamme av robuste og sunne dyr som produserer ett høstningsverdig overskudd til avkastning for grunneier, jaktinteresser og som matressurs
- Sokndal kommune skal ha en rådyrstamme som være i minst mulig konflikt med jordbruk, skogbruk og trafikk
- Sokndal kommune skal ha en rådyrstamme med en tilnærmet naturlig kjønnsbalanse og aldersfordeling.

Konkrete mål for rådyrforvaltningen

	Dagens status	Kortsiktig mål	Virkemiddel
Større forvaltningsområder	Mange små vald	Slå sammen vald	Stimulere til samarbeid, informasjon
Redusere tapet av killinger til slått	Ukjent hvor mange, men ett større antall	Redusere andelen, øke interessen for bruk av droner med termisk og frivillig innsats	Økt kunnskap Bidra til bedre dekning av dronekapasitet Stimulerer til mer frivillig innsats
Redusere antall påkjørsler	Ca. 30-40 i året	Reduksjon	Sikringstiltak Kartlegge kritiske punkter langs vei Informasjon
Jevnere kjønnsfordeling	Skytes 70 % hanndyr av det totale uttaket	Reduksjon i andel hanndyr	Økt felling av killinger Krav til forvaltningsplan
Økt spredning i landskapet	Oppfattes som det finnes mest i kulturlandskapet som ligger i dalbunn	Øke spredningen av populasjonen til heiene	Større vald Viltåkre
Beholde dagens populasjon, men øke robustheten	På vei opp	Beholde minstearealet Øke valdstørrelsen/mer samarbeid Øke avskytingen av geit og killinger	Stimulere til sammenslåing av vald

Planstyrt forvaltning av rådyr

Vald godkjent for rådyrjakt som er 20 ganger minstearealet (5000 dekar) eller større, kan søke om kvotefri jakt. For å sikre at disse områdene ivaretar og stimulere til lokalt engasjement rundt forvaltning av rådyr, kreves det en forvaltningsplan for å gå godkjent søknaden. Forvaltningsplanen må inneholde:

- Konkrete mål for utviklingen av rådyrbestanden
- Dokumentert grunneierliste med oversikt over gård- og bruksnummer og tellende areal
- Oversikt over tellende areal og valdets avgrensning på kart
- Navn og epostadresse for valdansvarlig

Ettersøk og kommunale fallviltgruppe

Ettersøk innen eget valds grenser skal om nødvendig pågå ut dagen etter skadeskytingen. På annet vald opphører retten til ettersøk og felling ved utgangen av den dag skadeskutt storvilt kom inn på valdet. Ved ettersøk som etter første dag er uten resultat eller foregår på annen grunn, skal jeger eller jaktlag underrette jaktrettshaver og kommunen ved viltforvalter. Hvis kommunen overtar jaktettersøk kan det aktuelle jaktlaget benyttes som postmannskap eller kjentmann om kommunen finner dette hensiktsmessig. Ettersøk i kommunal regi utføres av kommunal fallviltgruppe.

Sokndal kommune skal ha fokus og bidra med å løfte ettersøk som fag og kvaliteten på det personellet som går. Det vil si at kommunen skal være en foregangskommune når det kommer til kvaliteten på det offentlig ettersøksarbeidet både med tanke på utstyr, arbeidsavtaler og kvaliteten på personellet.

Mål for ettersøksarbeidet i kommunen

- Jobbe mot å øke kvaliteten på det enkelte ettersøk. Kvalitet foran kvantitet
- Ha ryddige avtaler og følge gjeldene regelverk om arbeid lags vei når det kommer til utstyr
- Bidra økonomisk til kurskompetanse og samlinger for å skape bedre ettersøksekipasjer og ett bedre fagmiljø.
- Fallviltarbeidet skal også utøve en samfunnservice for kommunen innbyggere, selv om dette ikke er lovpålagte oppgaver. Eksempel på dette er avliving av skadd småvilt, fjerning av kadavre fra vilt eller tilsvarende.

Vedlegg

Krav til bestandsplanområdet og planen.

Hjorteviltforvaltningen skal i utgangspunktet være bestandsplandrevet. Det vil si at tildelingen skal skje til bestandsplanområdene og det skal utarbeides flerårige avskytingsplaner. En bestandsplan må minimum inneholde følgende elementer:

- Bestandsplanområdet eller valdet må disponere tellende areal minimum 20 ganger minstearealet for å få godkjent flerårig plan.
- Bestandsplanen skal ha en varighet på to til fem år, hvor treårige planer er å foretrekke.
- Bestandsplanen skal inneholde:
 - En vurdering av hvordan hjortestammen i planområdet forholder seg til kommunal målsetting.
 - En vurdering av hvordan hjortestammen har utviklet seg i den bakenforliggende planperioden.
 - En tydelig beskrivelse av hvilke tiltak som må gjennomføres for at hjortestammen skal harmonere med kommunal målsetting
 - Ett eller flere mål for planen.
 - En avskytingsplan er ikke ett mål. Et mål kan være(eksempler):
 - Balanse mellom hind og bukk
 - Økt antall jegerdager
 - Økt andel bukk med 6 tagger eller mer
 - Flere unge jegere
 - Økt avskyting i områder med store beiteskader
 - En beskrivelse av hvilke virkemidler som en skal benytte for å nå satte mål. Herunder en maks prosent for hvor mye dyr som kan flyttes fra ett år til neste.
 - En realistisk årlig avskytingsplan som bidrar til å bringe/holde hjorteviltstammen i området så tett opp mot kommunal målsetting som mulig.
 - En årlig skriftlig evaluering av hvordan årets jakt sørger for å oppfylle de kommunale målene og målene i bestandsplanen.
 - Avskytingsplanen skal minimum inneholde alle disse tre dyrekategorier hvert år, og årlig planlagt uttak av hver kategori skal presiseres i antall og prosentandel:
 - Kalv
 - 1,5 år og eldre hanndyr
 - 1,5 år og eldre hodyr.
- Det er ikke ett krav om å få godkjent en bestandsplan, selv om kravene over er oppfylt. En bestandsplan skal være ett velskrevet og styrende verktøy innenfor de kommunale målene og bidra til å oppnå de kommunale målene.

Avskytingsplanen kan deles opp i ytterligere kategorier, men andelen kalv i uttaket skal presiseres uansett

I en bestandsplan/bestandsplanområde trenger en ikke å lage en detaljstyrt avskytingsplan per jaktfelt/vald. Men av ulike årsaker kan det være en fordel. Bestandsplanen tildeles fast ett årlig antall dyr per vald. Hvert jaktfelt/vald kan selv jakte fritt så lenge prosentene stemmer med antall felte dyr. Om dette ikke følges opp, må eier av bestandsplanen måtte lage en detaljert avskytingsplan per jaktfelt for at bestandsplanen skal kunne beholde godkjenningen. Om det likevel ikke skjer, vil godkjenningen bli trukket og valdene vil få direktetildeling.

Eksempel:

Vald A får 20 dyr tildelt. 60 dyr totalt på 3 år. Kravene i bestandsplanen er minimum 60 % kalv, 30 % hind og 10 % bukk. Målet i dette eksempelet er å senke stammen.

År/tildelt	År 1: 20 dyr	År 2	År 3	Oppsummert	Er lik
Normalt oppsett	12 kalv 6 hind 2 bukk	12 kalv 6 hind 2 bukk	12 kalv 6 hind 2 bukk	36 kalv 18 hind 6 bukk	60 % kalv 30 % hind 10 % bukk
Reel avskyting	10 kalv 4 hind 3 bukk	15 kalv 7 hind 1 bukk	11 kalv 6 hind 2 bukk	36 kalv 17 hind 6 bukk	60 % kalv 28 % hind 10 % bukk

Vesentlige avvik

Ved vesentlige avvik fra godkjent bestandsplan målt i felte dyr, kan kommunen gå inn for å tildele dyr etter alder og kjønn, jfr. § 16 i forskrift om forvaltning av hjortevilt, slik at forutsetningene og intensjonene i planen blir oppfylt.

Miljødirektoratet antyder at en årlig overføring på inntil ti prosent av fellingstillatelsene normalt kan aksepteres av kommunen. Videre beskrives det at kommunen kun unntaksvis bør akseptere overføring av mer enn ti prosent. Dette prosentavviket avhenger imidlertid av hvor detaljert avskytingen er beskrevet i bestandsplanen. På bakgrunn av hjortebestandens utvikling, behov for tilstrekkelig uttak og usikkerheten i jaktutøvelsen ujevn spredning av ulike kategorier av dyr gis bestandsplanområdene/valda anbefalte fleksibilitet til årlig overføring av ubenyttet kvote.

Sokndal kommune anser vesentlig avvik som avvik over 10 prosent av årlig tildeling. Det betyr at inntil 10 % av ubenyttet kvote kan overføres til neste år, og at årlig tildeling kan overstiges med inntil 10 %. For små vald/bestandsplanområder vurderes og konkretiseres tillat prosentvise avvik ved godkjenning av bestandsplan.

Overskridelse av kvoten ved planperiodens slutt anses uansett som feilskyting og behandles i henhold til viltlovens § 48. Dyra, eller verdien av dem vil da bli inndratt til fordel for kommunens viltfond.

Det regnes aldri som avvik dersom det skytes kalv i stedet for eldre dyr. Avskyting av yngre dyr enn det planen tilsier påvirker ikke neste års kvote.

For bestandsplanområder som ikke oppfyller kommunale målsettinger i uttaket, ved at man for eksempel utnytter kalvekvotene for lite, kan kommunen trekke godkjenningen av bestandsplanen tilbake. Det samme gjelder ved skjev avskyting på kjønn. Det tas løpende hensyn til tidligere års avskytinger. Valdene skal da tildeles fellingstillatelser i samsvar med § 18 tredje ledd.

Alle felte dyr skal belastes tildelt kvote med mindre slaktet er kontrollert og vurdert uegnet som mat av kommunen eller Mattilsynet.

Bestandsplanområdene oppfordres til selv å disponere et visst antall fellingstillatelser som kan brukes til dyr som bestandsplanområdene ønsker å premiere jaktfeltene for å ta ut, interne nedklassingsregler, ved eventuelle feilfelling eller ved behov for uttak av skadegjørende hjort innenfor jakttiden.

Kommunen har ingen hjemmel til å kreve en gitt andel kalv eller voksne i tildelingen til bestandsplan. Men bestandsplanen kan ikke gå imot de kommunale målene. De nevnte eksemplene under er derfor ment som eksempler på hvordan en oppdeling av løyvene kan gjøres avhengig av mål:

Eksempel 1: (dempe vekst av en populasjon/ sakte redusere en populasjon)

- Kalv: minimum 60 %
- Hinn: maks/minimum 30 %
- Bukk/spissbukk: maks 10 % (eks 5% av hver)

Eksempel 2 (beholde en populasjon med tredeling av hanndyrkategorien):

- Kalv: minimum 60 %
- Spissbukk: 5 %
- Mellomstor bukk (3 til 8 tagger): 10%
- Stor bukk (9 tagger og opp): 5 %
- Hind: pluss minus 20 %

Eksempel 3: (dempe vekst/ hard reduksjon av en stamme)

- Kalv: minimum 50 %
- Hodyr: 40 %
- Spissbukk: 5 %
- Eldre bukk: 5 %

Det er mulig å kombinere disse eller finne på egne regler innenfor valdet eller bestandsplanområdet utfra hva målet med planen er. Men ved rapportering er det kategoriene på løyvene som gjelder.

Felling av skadegjørende hjortevilt

I særskilte tilfeller, der øvrige virkemidler er forsøkt uten hell, eller der akutte situasjoner oppstår, kan kommunen vurdere skadefelling, jf. Naturmangfoldloven § 18 fjerde ledd, eller uttak av eget tiltak, jf. delegering etter Naturmangfoldloven § 18 tredje ledd første punktum. Sokndal kommune har en høy terskel for å innvilge skadefelling av elg, hjort og rådyr, slik som beskrevet i Naturmangfoldlovens §18. For at skadefelling av skal innvilges må følgende kriterier være oppfylt:

- Bestanden av aktuell art er forsøkt redusert gjennom ordinær jakt.
 - 50 % dispensasjon fra minsteareal
 - Jaktfeltet i aktuelle vald feller tildelt kvote.
 - Jakten rettes mot skadelidende areal og nærområde.
- Det skal være gjennomført omfattende skadeforebyggende tiltak
 - Utført skremseltiltak må være beskrevet, av vesentlig omfang, dokumentert og vurdert til å ikke ha tilstrekkelig effekt.
- Søknaden skal inneholde
 - Hvilken art gjør skade?
 - Hvor mange dyr er årsak til skade?
 - Hvilke perioder gjør dyret eller dyrene skade?
 - Hva er det gjort skade på og i hvilket omfang?
 - Hvilke tiltak er eventuelt utprøvd for å redusere eller forhindre omfanget av skade, og kostanden av tiltakene?
 - Er eiendommen organisert i jaktvald for arten som gjør skade?
 - Har eiendommen vært plaget med hjorteviltskader tidligere år?
 - Er det søkt skadefelling tidligere år?
 - Effekter av eventuell tidligere skadefelling - har det ført til skadereduksjon og hvor lenge har dette vart?

Kassering av dyr

Felt hjortevilt som ikke er egnet som menneskemat kan kasseres. Kassering av kan kun gjøres av veterinær eller av den som kommunen måtte bestemme. Det er i slike tilfeller viktig å kunne framvise de nødvendige vitale organer (hjerte, lunger, lever, nyrer og milt) ved forespørsel. Dyr som skal vurderes kassert kan fremvises på slakteplass så lenge vitale organer og hodet kan fremvises samtidig. Ved kassering tas ikke dyret på kvoten, men tilfaller det kommunale viltfondet. Dyr som er felt i ordinær jakt, men på grunn av feil håndtering av kjøttet, uheldig eller dårlig skuddplassering som fører til kassering må tas på egen kvote.

Kunstig lys på ettersøk

Kunstig lys kan benyttes under ettersøk på skadet hjortevilt. Før kunstig lys benyttes til ettersøk etter hjortevilt skal jegeren varsle kommune, jaktrettshaver og politi, og jegeren har bevisbyrden for at påskytingen var lovlig.

Sjekkliste:

- Melde fra til jaktrettshaver.
- Melde fra til kommune: Anders Øfstaas, 476 95 914/ alternativt ringe koordinator for fallviltgruppa i den enkelte kommune:
 - Lund kommune: Stig Skårland
 - Sokndal kommune: Dagfinn Mydland
 - Bjerkreim kommune: Dagfinn Mydland
- Eventuelt Send epost til anders.ofstaas@eigersund.kommune.no
- Opplyse om art, jegers navn, sted, jaktrettshaver og tidspunkt for oppstart av ettersøk.
- Melde utfallet så fort ettersøk er gjennomført.
- Melde fra til Politiet: Ringe 02800 og opplyse om viltart, jegers navn, sted, jaktrettshaver og tidspunkt for oppstart.

Viktige datoer og frister

- 15. januar:
 - Fremme forslag om endring i minstearealet.
- 15. mars:
 - Frist for kommunen å fastsette minstearealet.
- 31.mars:
 - Frist for kommunen å rapportere fallvilt til SSB via Hjorteviltregisteret.
- 1.april:
 - Kommunens frist for å trekke tilbake valdgodkjenning
 - Kommunens frist for å trekke tilbake godkjenning av bestandsplan og bestandsplanområde
 - Kommunens frist for tilbaketrekking av kvotefri jakt på rådyr
 - Rettighetshavers frist for å trekke eiendommen ut av godkjent eller omsøkt vald eller trekke et vald ut av godkjent bestandsplanområde
- 1.Mai:
 - Rettighetshavers frist for å søke godkjenning av vald eller bestandsplanområde
 - Rettighetshavers frist for å melde endringer i valdet eller i bestandsplanområde til kommunen.
 - Rettighetshavers frist for å søke om godkjenning eller endringer av bestandsplan.
 - Rettighetshavers frist for å søke om kvotefri jakt på rådyr.

- 15. Juni:
 - Kommunes frist for å godkjenne vald, bestandsplanområde, bestandsplan for elg eller hjort og kvotefri jakt på rådyr.
 - Frist for utsending av fellingstillatelser av elg, hjort og rådyr.
- Rapportering: For elg, hjort og rådyr skal valdansvarlig representant rapportere årlig fellingsresultat til kommunen innen 14 dager etter endt jakt. Kommunen skal innen 30 dager etter endt jakttid rapportere dette til Statistisk Sentralbyrå gjennom Hjorteviltregisteret.
- Kommunen og Miljødirektoratet kan, etter søknad, gi dispensasjon fra noen tidsfrister.